

Plukboeket Zomer - 2024

Een uitgave van SterkVVE

Met nieuws over VVE en achterstandenbeleid

In de plukboeket-reeks zet Jo Kloprogge onderzoek rondom onderwijsachterstanden in het algemeen en VVE in het bijzonder op een rij. De plukboeketten verschijnen viermaal per jaar. Waar zinvol verschijnt er een special. Ze worden verspreid onder de deelnemers van het Sterk VVE netwerk. Jo Kloprogge is onder andere oud-coördinator van het landelijke onderzoeksprogramma onderwijsachterstanden, oprichter van Sardes, momenteel gepensioneerd, maar gelukkig toch verbonden aan Vinci.

Beleid

Om te beginnen een blog over het achterstandenbeleid dat Jo Kloprogge schreef voor Didactief.

[Didactief | Oab toe aan groot onderhoud! \(didactiefonline.nl\)](https://www.didactiefonline.nl)

Maar nu verder:

Wat voor beleid voeren basisscholen met veel doelgroepkinderen?

Annemiek Veen (Kohnstamm Instituut) en Annemarie van Langen (KBA) deden uitvoerig onderzoek naar het onderwijsachterstandenbeleid in basisscholen met een hoge schoolweging. Eén op de zes onderzochte basisscholen heeft ondanks de hoge schoolweging geen expliciete OAB-schoolaanpak. Veel schoolleiders benoemen bij hun aanpak niet zozeer principes of een filosofie, maar geven een opsomming van interventies zoals voor- en vroegschoolse educatie (vve), taalstimuleringsprogramma's, onderwijstijdverlenging, NT2 of tutoring. Ook aandacht voor basisvaardigheden, welzijn van leerlingen en een veilig leerklimaat, extra ondersteuning van leerkrachten, klassenverkleining en ouderbetrokkenheid worden veel genoemd. De antwoorden laten dus vooral zien wát de scholen doen, niet het waarom van de aanpak.

Bij nagenoeg alle onderzochte basisscholen met een expliciete OAB-schoolaanpak ligt de focus van die aanpak sterk op de onderwijsresultaten in de basisvaardigheden van de OAB-doelgroepleerlingen. Daarnaast is op veel scholen de OAB-aanpak ook sterk gericht op het verhogen van sociale competenties en binding.

Bijna tweederde deel van de schoolleiders maakt soms gebruik van wetenschappelijke kennis over achterstandenbestrijding, één op de vijf schoolleiders gebruikt deze zelfs vaak of altijd. Men raadpleegt daarvoor vooral websites (zoals wij-leren.nl, onderwijskennis.nl) en vaktijdschriften. In het survey komt naar voren dat de schoolleiders – naar eigen zeggen – wel degelijk goed in beeld

hebben wie van hun leerlingen behoren tot de OAB-doelgroepen. Dat stemt dus niet overeen met de bevindingen van de inspectie. Maar ook troffen de onderzoekers zowel in de survey als in de dieptestudie scholen aan die melden dat hun schoolaanpak niet uitsluitend bedoeld is voor OAB-doelgroepleerlingen, maar voor alle leerlingen. We zien hier de spanning tussen een kwaliteitsbeleid voor alle leerlingen en beleid gericht op het verminderen van onderwijsachterstanden.

[Onderwijsachterstandenbeleid in de school | NRO definitieve overkoepelende rapportage en factsheet-onderwijsachterstandenbeleid oab in de school.pdf \(nro.nl\)](#)

Lies van de Kuilen over sturing van de kwaliteit van VVE

Eind maart promoveerde inspectiemedewerker Lies van de Kuilen in Maastricht op het thema 'Governance of complex early childhood education and care systems'. De samenvatting van de dissertatie is in het Nederlands.

De resultaten in deze dissertatie laten zien dat twee instrumenten kunnen bijdragen aan de kwaliteit van vve en de implementatie van OAB, namelijk;

1. het versterken van de regie van gemeenten, gebaseerd op geformaliseerde, missie-gedreven netwerksturing, waarbij intensief wordt samengewerkt in het netwerk en er sprake is van sterk inspirerend bestuur, en
2. het maken van afspraken gericht op het verbeteren van de kwaliteit van vve. Deze instrumenten lijken bij te dragen aan een verhoogde vve-beleidskwaliteit van gemeenten en hogere kwaliteit van vve op de voor- en de vroegscholen.

Een opmerkelijke conclusie in dit proefschrift is dat ondanks het feit dat schoolbesturen een hoge mate van autonomie en verantwoordelijkheid hebben en extra middelen krijgen via de lumpsum om effectief onderwijsachterstandenbeleid te voeren, ze weinig tot geen invloed lijken uit te oefenen op de implementatie van het onderwijsachterstandenbeleid in de vroegscholen. Gemeenten hebben in het onderwijsachterstandenbeleid een wettelijke coördinerende taak, maar beschikken kennelijk over onvoldoende instrumenten om de implementatie van het beleid op vroegscholen effectief te beïnvloeden.

[UM240017 proefschrift Lies van de Kuilen ROA Binnenwerk.indd \(maastrichtuniversity.nl\)](#)

De vierdaagse schoolweek; plus of min?

De vierdaagse schoolweek is een beetje in opmars. Moeten we daar blij mee zijn of toch niet? Fadia Hanna en Marjolein Zee denken van wel. In zo'n vierdagenmodel worden alle onderwijstaken geconcentreerd binnen vier in plaats van vijf werkdagen. Op de vijfde dag zijn alle leraren en leerlingen vrij. Kwantitatieve studies suggereren volgens hen dat leerlingen op scholen met een vierdaagse lesweek minstens even goed presteren op taal en rekenen als leerlingen op scholen met een vijfdaagse lesweek. De vermindering van de instructietijd zou niet gepaard gaan met een verslechtering van de taal- en rekenprestaties. Zorgvuldige implementatie en juiste randvoorwaarden zijn daarbij voorwaarden voor succes.

Paul Kirschner komt op basis van recent grootschalig onderzoek tot geheel andere conclusies. Emily Morton, Paul N. Thompson en Megan Kuhlfeld vergeleken scholen met een vierdaagse en een vijfdaagse schoolweek waarbij het aantal lessen wel hetzelfde was. Het is een indrukwekkend groot onderzoek met een zeer hoge respons. De onderzoekers vonden niet alleen significant negatieve effecten van een vierdaagse schoolweek op de leerprestaties aan het einde van het schooljaar, met ook een negatief effect op de 'normale winst' in rekenen/wiskunde en lezen per semester. De vooruitgang in het lezen en rekenen/wiskunde per semester bleef bij de vierdaagse schoolweek ook achter op de vijfdaagse. Dit geldt vooral voor leerlingen in stadsscholen en meisjes.

We moeten ons hier baseren op onderzoek uit de VS, waar de omstandigheden dus nogal afwijken van die in Nederland. Definitieve conclusies zijn nog niet te trekken. Een vierdaagse schoolweek levert natuurlijk wel veel complicaties op voor werkende ouders.

[Didactief | Minder les, betere kwaliteit? \(didactiefonline.nl\)](#)

[Didactief | 4 X 1,25 ≠ 5 \(didactiefonline.nl\)](#)

[A Multi-State, Student-Level Analysis of the Effects of the Four-Day School Week on Student Achievement and Growth | EdWorkingPapers](#)

De Lokale Educatieve Agenda

De LEA krijgt tegenwoordig iets minder aandacht dan in zijn glansperiode, maar is nog wel degelijk een belangrijk instrument in het kader van het gelijke kansen beleid. De inspectie geeft veel informatie over de agenda in een nieuw landelijk rapport LEA/VVE 2022/2023.

Een lastig punt in de lokale agendering vormt sinds jaren de verplichting om resultaatafspraken te maken. Tweederde van de gemeenten maakt afspraken over de resultaten van vroegschoolse educatie. Van de gemeenten die afspraken maken, maken bijna alle gemeenten (92%) afspraken over de taalontwikkeling van kinderen. Die afspraken zijn in zo'n tweederde van de gemeenten gericht op het verwachte resultaat van kinderen aan het einde van de peuterperiode en de kleuterperiode (respectievelijk 66% en 67%). Helaas worden in de gemeenten die afspraken maken, de doelen om diverse uiteenlopende redenen niet bereikt.

De inspectie beveelt aan om de vroegschoolse educatie nieuw leven in te blazen. Een pijnlijke conclusie uit het onderzoek is dat zowel besturen als gemeenten in het basisonderwijs vaak geen onderscheid (kunnen) maken tussen een reguliere zorgleerling en een doelgroepkind. Het bepalen van de doelgroep is daarom een eerste stap om de vroegschoolse educatie te verbeteren.

Een tweede aanbeveling aan gemeenten, scholen en besturen is om resultaatafspraken in te bedden in een bredere kwaliteitscyclus rondom vve en onderwijsachterstanden. Hier worden dan ook afspraken over het borgen van de proceskwaliteit in opgenomen.

Als derde punt roept de inspectie gemeenten op om niet bang te zijn hun regierol in het achterstandenbeleid op te pakken.

[pdf \(overheid.nl\)](#)

Lezen en digitale geletterdheid

Digitaal lezen?

Dit is een metastudie van onderzoekers van de universiteit van Valencia. We weten uit eerder onderzoek dat het lezen in de vrije tijd van gedrukte teksten sterk positief samenhangt met leesbegrip. Nu het vrijetijdslezen van digitale teksten snel toeneemt, is de vraag aan de orde of we hier dezelfde effecten zien. De gevonden effecten zijn hier ook wel licht positief, maar kleiner dan bij het lezen van gedrukte teksten. In de periode van het basis- en voortgezet onderwijs zijn de effecten van het lezen van digitale teksten zelfs negatief, maar in het hoger en wetenschappelijk onderwijs worden ze wel positief.

[Do New Forms of Reading Pay Off? A Meta-Analysis on the Relationship Between Leisure Digital Reading Habits and Text Comprehension - Lidia Altamura, Cristina Vargas, Ladislao Salmerón, 2023 \(sagepub.com\)](https://www.sagepub.com)

Diep lezen en hyperlezen, lezen in de 21^e eeuw

Marloes Robijn van Stichting Lezen schreef een naar mijn mening erg waardevol rapport over lezen in onze tijd, met uitleg van de verschillende vormen van lezen, zoals diep lezen en hyperlezen. Bij het diep lezen wordt aangenomen dat het brein (grotendeels) is gefocust op de leesactiviteit, waarbij optimaal gebruik wordt gemaakt van de cognitieve processen die met lezen te maken hebben: de diepe aandacht stelt het brein in staat complexe informatie diep te verwerken en verbanden te leggen met eerder opgedane kennis. Dit zorgt voor diep begrip van de betekenis van de tekst. Hyperlezen (hyper reading) is een verzamelterm voor manieren van oppervlakkig en vaak non-lineair lezen die in het bijzonder digitaal plaatsvinden. Non-lineair lezen houdt in dat een tekst niet van begin tot eind en regel voor regel wordt gelezen. Er worden hier en daar woorden en zinnen gelezen, kopjes gescand en sprongen voor- en achteruit in de tekst gemaakt. Robijn presenteert een model van 21^e eeuwse geletterdheid waarbij traditionele geletterdheid de basis vormt. Traditioneel geletterd zijn, is een voorwaarde om alle andere vormen van geletterdheid te kunnen beheersen. Digitale geletterdheid bouwt voort op traditionele geletterdheid door hier vaardigheden aan toe te voegen, zoals het kunnen lezen van hypertexten, het kunnen navigeren op internet en het kritisch duiden van inhoud, betrouwbaarheid en herkomst van online teksten.

Robijn stelt dat, hoewel er vaak wordt gesproken van 'ontlezing', vooral het vermogen tot diep lezen en het opbrengen van concentratie om langere teksten te lezen onder druk lijkt te staan bij kinderen en jongeren. Diep lezen is onderdeel van meervoudige geletterdheid en onontbeerlijk voor complex tekstbegrip en het kritisch omgaan met teksten. Het is daarom aan te bevelen om specifiek het oefenen van diep lezen te stimuleren in het onderwijs.

https://www.lezen.nl/wp-content/uploads/2023/12/Aandacht-voor-diep-lezen_2023-digitaal.pdf

Rijke taal en rijke teksten

Illa Carrión Braakman en Annabel Vaessen gaan voor de Kennisrotonde in op het belang van rijke taal en rijke teksten. Deze zijn authentiek, hebben een gevarieerd woorden aanbod en bevatten woorden die alleen gebruikt worden in specifieke situaties (laagfrequente woorden). Ze raken de verbeelding,

emotie, interesse of nieuwsgierigheid bij de lezer. Ze staan in contrast met de vaak verarmde taal in schoolmethodes. Rijke teksten voorlezen en bespreken in de klas kan zorgen voor onder andere een rijkere woordenschat en tekstbegrip bij leerlingen. Ook draagt het integreren van rijke teksten in wereldoriëntatie lessen bij aan woordenschat en tekstbegrip. Verder hangt het vergroten van leesfrequentie en leesmotivatie samen met woordenschat en tekstbegrip.

Ze onderscheiden drie manieren waarop leerkrachten rijke taal en rijke teksten kunnen inzetten:

- rijke teksten voorlezen en er samen over praten
- het lezen van rijke teksten activeren
- rijke teksten en rijke taal inbedden in thematische wereldoriëntatie lessen

[invloed rijke taal en teksten op taalvaardigheden \(kennisrotonde.nl\)](https://kennisrotonde.nl)

Hoe staat het met de digitale geletterdheid?

De onderwijsinspectie heeft met een peiling digitale geletterdheid einde basisonderwijs 2021-2022 voor het eerst onderzocht hoe basisscholen werken aan het bevorderen van de digitale geletterdheid van hun leerlingen en wat leerlingen weten en kunnen op dit gebied. Het belang van onderwijs in digitale geletterdheid wordt breed gedragen door leerkrachten en schoolleiders. Van de ondervraagde schoolleiders zien acht op de tien een belangrijke rol voor het basisonderwijs in de ontwikkeling van digitale geletterdheid bij leerlingen. Uit de interviews met hen blijkt ook dat iets meer dan de helft van de scholen een speciale coördinator voor digitale geletterdheid heeft aangesteld. Leerlingen laten over het algemeen behoorlijk wat zelfvertrouwen zien op het gebied van hun digitale vaardigheden, niet geheel terecht altijd. Zo vinden acht op de tien leerlingen zichzelf heel erg goed in het sturen van digitale berichten. Alle leerlingen vinden het leuk om digitale apparaten te gebruiken. We zien in het peilingsonderzoek dat leerlingen wisselend scoren op de verschillende soorten opgaven die ze maakten. De meeste leerlingen zijn bijvoorbeeld goed in staat om uit een paar opties een geschikte foto te selecteren voor een grappige online fotowedstrijd. Opgaven met een moeilijke zoekopdracht zijn voor veel leerlingen echter lastig, ook voor de meest digitaal geletterde leerlingen. Alleen de meest digitaal geletterde leerlingen beheersen opgaven over het herkennen van onbetrouwbare e-mails en het verzamelen van persoonlijke informatie via cookies.

[Resultaten uit eerste peilingsonderzoek digitale geletterdheid vandaag gepubliceerd | NRO](https://kennisrotonde.nl)

Rekenen

Er is altijd veel te melden over taal in de plukboeketten. Rekenen is een beetje het miskend kindje in het onderzoek. Dit is enigszins merkwaardig, omdat rekenen in één adem wordt genoemd met taal als het gaat om basisvaardigheden. In ieder geval hebben we hier enkele stukjes over rekenen.

Rekenautomatisering oefenen, dat werkt

Sarah Bergsen zocht voor de Kennisrotonde uit of oefenen bij rekenautomatisering helpt om dit onder de knie te krijgen. Rekenautomatisering is het vermogen om rekenkundige handelingen snel, nauwkeurig en routineus uit te voeren zonder langdurig na te denken of berekeningen opnieuw te maken. Deze automatisering zorgt ervoor dat leerlingen hun werkgeheugen minder belasten en er

meer ruimte is voor complexere handelingen. Leerlingen die dagelijks tenminste tien tot vijftien minuten bezig zijn met rekenautomatisering, scoren gemiddeld beter op rekenuitkomsten dan leerlingen die enkel oefenen met het correct gebruiken van rekenstrategieën. Dit blijft tot en met groep 8 belangrijk. Er zijn aanwijzingen dat rekenautomatisering oefenen nog effectiever is wanneer de tijd die leerlingen eraan besteden verdeeld wordt over de dag met ruime tussenpozen, bijvoorbeeld in drie keer vijf minuten.

Rekenautomatisering is meer dan het memoriseren van antwoorden op sommen. Het houdt ook in dat leerlingen sommen vlot kunnen oplossen, doordat ze gememoriseerde rekenfeiten en verschillende rekenstrategieën snel kunnen toepassen. Daarom lenen ook moeilijkere sommen zich voor een kwartier automatisering. Leerlingen oefenen dan hun snelheid door rekenstrategieën snel en bijna automatisch uit te voeren.

[een kwartier rekenautomatisering per dag effectief voor basisschoolleerlingen om rekensommen te automatiseren \(kennisrotonde.nl\)](#)

Optellen met je vingers

Twee Zwitserse onderzoeksters, Marie Krenger en Catherine Thevenot stortten zich op het gebruik van vingers bij het optellen, bij jonge kinderen. De resultaten lijken me erg relevant voor de werkp praktijk. Het blijkt namelijk dat;

- kinderen van vier jaar die hun vingers gebruiken bij het optellen beter presteren dan kinderen die dat niet doen;
- kinderen die hun vingers nooit gebruiken tot de kleuterschool, het minst goed optellen;
- het stoppen met de vinger strategie op jonge leeftijd leidt altijd tot slechtere prestaties;
- kinderen die hun vingers niet gebruiken hebben geringere intellectuele vermogens dan vingergebruikers.

Tellen met je vingers is dus voor jonge kinderen een goede zaak.

[The use of fingers in addition: A longitudinal study in children from preschool to kindergarten - ScienceDirect](#)

Werken aan rekenen met prentenboeken

Bij prentenboeken denk je haast automatisch aan mogelijke effecten op de taalontwikkeling. Maar Ruth Heuvelman - Kroon legt in een stukje op de Early Years blog uit dat je hier ook heel goed aan rekenen kunt denken. Onderzoek toont namelijk aan dat het voorlezen van prentenboeken niet alleen de taalontwikkeling, maar ook de wiskundige ontwikkeling van jonge kinderen bevordert. Tijdens het voorlezen krijgen kinderen namelijk ook een gevoel voor wiskundige begrippen.

Ruth geeft tips om dit verder handen en voeten te geven.

Kijk eens met rekenogen naar prentenboeken. In bijna elk boek zijn wel haakjes te vinden naar getallen, meten of meetkunde.

- Lees het boek van tevoren door en bedenk over welke wiskundige aspecten in het boek je samen met de kinderen wilt praten.
- Neem een onderzoekende houding aan.
- Stel uitdagende wiskundige vragen. Noteer tijdens de voorbereiding een aantal uitdagende wiskundige vragen voor tijdens het voorlezen.

- De echte kracht zit in de koppeling van het rekenwiskundige aspect uit het prentenboek aan een activiteit. Bijvoorbeeld door kinderen zelf te laten ervaren en uitbeelden hoe hoog of breed iets is.

[Early Years blog | Werken aan rekenen met prentenboeken](#)

*En dan is er nog de Kennisrotonde met een artikel over;
Effectieve interventies om kleuters voor te bereiden op rekenen op papier*

Aafke Essen en Eveline Schoevers constateren dat een deel van de kleuters uit zichzelf niet de verbinding maakt tussen het rekenen met concrete materialen en het rekenen in het platte vlak (d.w.z. op papier). Denk aan representaties zoals tekeningen, een afbeelding van een dobbelsteen en werken met symbolen op papier. Bij sommige kleuters ontstaat het getalbegrip redelijk spontaan maar andere kleuters profiteren onvoldoende van het speelse aanbod in de kleuterklas. Zij zijn niet in staat om zelf de stap te maken van het onderste niveau van het handelingsmodel naar de volgende niveaus in het platte vlak. Als kleuters dit niet zelf opzoeken, is de leerkracht degene die moet stimuleren dat de kleuters verbinding leggen tussen de verschillende niveaus. Effectieve instructie gericht op de verbinding tussen concrete materialen en het platte vlak bestaat uit modelling, sluit aan bij de belevingswereld, bevat logisch concreet materiaal en besteedt aandacht aan de denkstappen van kleuters. Modelling is hier een geschikte vorm van ondersteuning. Door middel van voordoen, samendoen en nadoen kan de kleuter zich de vertaling van concrete materialen naar het platte vlak eigen gaan maken. Effectieve instructie voor kleuters sluit aan bij de belevingswereld van de kleuters door met thema's te werken. Het gebruik van thema's, zoals afrekenen in een winkel, pakjes inpakken bij Sinterklaas, en in de herfst kastanjes en eikels sorteren, leidt ertoe dat voorbereidende rekenvaardigheden een concrete betekenis krijgen en dat de kinderen ontdekken hoe ze de verschillende vaardigheden in concrete activiteiten kunnen gebruiken. In effectieve instructie gebruiken leraren concrete materialen die voor kinderen logisch zijn om mee te werken aan een rekenvaardigheid. Leraren kunnen bijvoorbeeld MAB-blokken (multibase arithmetic blocks) inzetten om het sorteren van verschillende soorten fruit inzichtelijk te maken en dit vervolgens vertalen naar een staafgrafiek op het platte vlak.

Kwaliteit van het onderwijs en de opvang

Wat wil de inspectie eigenlijk zeggen in 'De Staat van het Onderwijs 2024'?

Meestal besteden we in het zomers plukboek veel aandacht aan deze jaarlijkse publicatie van de inspectie. Dit jaar is er helaas weinig zinnigs uit te halen. Zo kunnen we lezen dat 20% van de scholen is door de inspecteurs als onvoldoende of zeer zwak beoordeeld. Dit bericht haalde ook breed de pers. Maar dit oordeel is tot stand gekomen zonder rekening te houden met leerprestaties. Merkw aardig is dan dat de leerlingen volgens de inspectie wel weer genoeg leren. Op 97% van de basisscholen waren de leerresultaten voldoende of goed. Extra verwarrend is dat dit positieve beeld weer ter zijde wordt geschoven als de inspectie een daling van de leesvaardigheid over de hele linie constateert en daaraan toevoegt dat het beeld bij rekenen en wiskunde niet veel beter is.

De paragraaf over kansengelijkheid is ook nogal warrig. Alle leerlingen en studenten hebben recht op kwalitatief goed onderwijs, aldus een open deur van de inspectie. Dat betekent dat zij in ieder geval het onderwijs geletterd en gecijferd verlaten. Ook als dat extra begeleiding of ondersteuning van een

school of instelling vraagt. Daarnaast moeten leerlingen en studenten die gelijk geschikt zijn, dezelfde mogelijkheden krijgen in het onderwijs. In de praktijk is deze kansengelijkheid er niet altijd. Het lijkt er op dat kansengelijkheid is bereikt als alle leerlingen niet- analfabeet het onderwijs verlaten. Over achterstanden worden niet gepraat.

Het beste paard struikelt wel eens, zullen we maar zeggen.

[Rapport De Staat van het Onderwijs 2024 | Rapport | Inspectie van het onderwijs \(onderwijsinspectie.nl\)](#)

Het meest recente beeld van de kwaliteit van de kinderopvang

De landelijke kwaliteitsmonitor is een geweldig instrument om zicht te houden op de ontwikkelingen in deze sector. Het is ook erg fijn dat de onderzoekers met enige regelmaat van zich laten horen en af en toe thema's verder uitspitten en rapporteren. Je zou willen dat er ook zo'n integrale monitoring zou worden uitgevoerd voor het bredere onderwijsachterstandenbeleid. De onderzoekers signaleren dat de dynamiek in de sector kinderopvang onverminderd groot is en dat dit met de huidige ontwikkelingen rondom de personeelskrapte en wijziging van het financieringsstelsel wellicht nog even zo blijft. De nieuwste resultaten tonen een gemengd beeld van zowel stabiliteit als verandering in kwaliteit. De naslepen van corona, zoals het toegenomen personeelstekort en ziekteverzuim vormen een negatieve tendens en lijken een weerslag te hebben op de werkbeleving van de medewerkers, vooral in de peuteropvang en de buitenschoolse opvang. Desondanks is de interactiekwaliteit stabiel gebleven of zelfs verbeterd, vooral wat betreft de aandacht voor de brede competentie ontwikkeling van kinderen in de opvang van peuters in de kinderdagopvang en peuteropvang en in de gastouderopvang. Echter, de kwaliteitsslag is vooral gemaakt in de interactieprocessen op de groep. Kinderen stimuleren in het (verder) ontwikkelen van een breed scala aan persoonlijke competenties, vraagt om een gevarieerd aanbod van activiteiten gericht op allerlei verschillende ontwikkelingsdomeinen. Juist dit aanbod is na corona verschaald, zowel in variatie als in frequentie, en laat vooralsnog geen herstel zien.

Verder blijkt ook dat het contact met ouders slechts deels hersteld is. Vooral die activiteiten die ouders meer kunnen betrekken bij het pedagogisch beleid en de sociale betrokkenheid bij de organisatie en het aangaan van een gedeeld partnerschap in de opvoeding van hun kind(eren) zijn nog niet hersteld tot het niveau van voor corona.

We zien dus een gemengd beeld en hoewel de Corona ellende langzaam uit ons geheugen verdwijnt, werkt die toch nog op allerlei manieren door.

[pathtoimg.php \(monitorlkk.nl\)](#)

Varia

Pesten op kleine dorpscholen

Annabel Vaessen, kennismakelaar van de Kennisrotonde, brengt informatie uit over kleine dorpscholen. Een school is in Nederland een kleine school als er de laatste drie schooljaren minder dan 15 leerlingen in totaal in groep 8 zaten. Ongeveer 20% van de scholen in Nederland heeft minder dan 100 leerlingen en 5% minder dan 50. Uit de 'dorpenmonitor' van het SCP (2013) blijkt dat de helft van de basisscholen in dorpen staan en dat bijna alle kleine basisscholen in dorpen staan, met name in kleine afgelegen dorpen. Kleine dorpen hebben maximaal 5000 inwoners.

Leerlingen in dorpen worden vaker gepest, geplaagd, uitgesloten, uitgescholden, (fysiek) aangevallen en/of belachelijk gemaakt dan hun leeftijdsgenoten in steden, blijkt uit verschillende grootschalige en meerjarige onderzoeken op basisscholen in Europa.

Om te begrijpen waarom pesten meer voorkomt op dorpscholen, hebben onderzoekers in Canada interviews gehouden met schoolleiders en jeugdzorgmedewerkers op dorpscholen. Op deze scholen speelt het onder meer een rol dat ouders van dorpscholen hun kinderen vaker aanmoedigen om terug te vechten, waardoor kinderen zich onder druk gezet voelen om dit te doen. Ook hebben ouders van dorpscholen een ideaal beeld hebben van het plattelandsleven, waardoor zij minder aandacht hebben voor signalen van pesten.

Onderzoek in Nederland, Canada en de Verenigde Staten laat zien dat er rond basisscholen in (afgelegen) dorpen minder toegang is tot programma's voor verbetering van mentale gezondheid, behandeling van gedragsproblemen, en voorlichting en trainingen aan leraren dan in steden. Ook kunnen ouders in een klein dorp/ kleine dorpschool bang zijn voor stigma in de gemeenschap, waardoor zij geneigd zijn minder snel hulp te zoeken wanneer hun kind gedragsproblemen heeft, en minder snel deelnemen aan een programma gericht op het verminderen van gedragsproblemen van hun kind.

[kleine dorpscholen gedragsproblemen die vaker voorkomen bij basisschoolleerlingen \(kennisrotonde.nl\)](http://kennisrotonde.nl)

Interacteren met de baby en taalontwikkeling

Het 'University of Washington's Institute for Learning & Brain Sciences (I-LABS)' deed onderzoek naar de hersenactiviteiten van baby's bij sociale en niet-sociale interacties met een volwassene. De sociale interacties konden verbaal zijn of spel betreffen. Niet-sociaal is als de volwassene zich bijvoorbeeld afwendt van de baby om met een ander te praten. De hersenactiviteit van de baby werd gemeten via magnetoencefalografie.

Het resultaat was dat de hersenactiviteit van de (vijf maanden oude) baby toenam bij sociale interactie, vooral in hersenregio's verantwoordelijk voor aandacht. Tussen de vijf maanden en 2,5 jaar ging de taalontwikkeling sneller bij de baby's met veel sociale interactie in vergelijking met de andere baby's.

[Everyday social interactions predict language development in infants | ScienceDaily](http://www.sciencedaily.com/news/development/12/12/everyday-social-interactions-predict-language-development-in-infants/)
[Baby Talk: Early Social Interaction Spurs Language Growth - Neuroscience News](http://www.sciencedaily.com/news/development/12/12/baby-talk-early-social-interaction-spurs-language-growth/)